

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΟΥΛΗΣ

Το Σχέδιο
και το Χρώμα
στη Ζωγραφική



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΝ

Κώστας Παπασταμούλης

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. ΕΙΣ. 72180

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ



Κώστας Παπασταμούλης

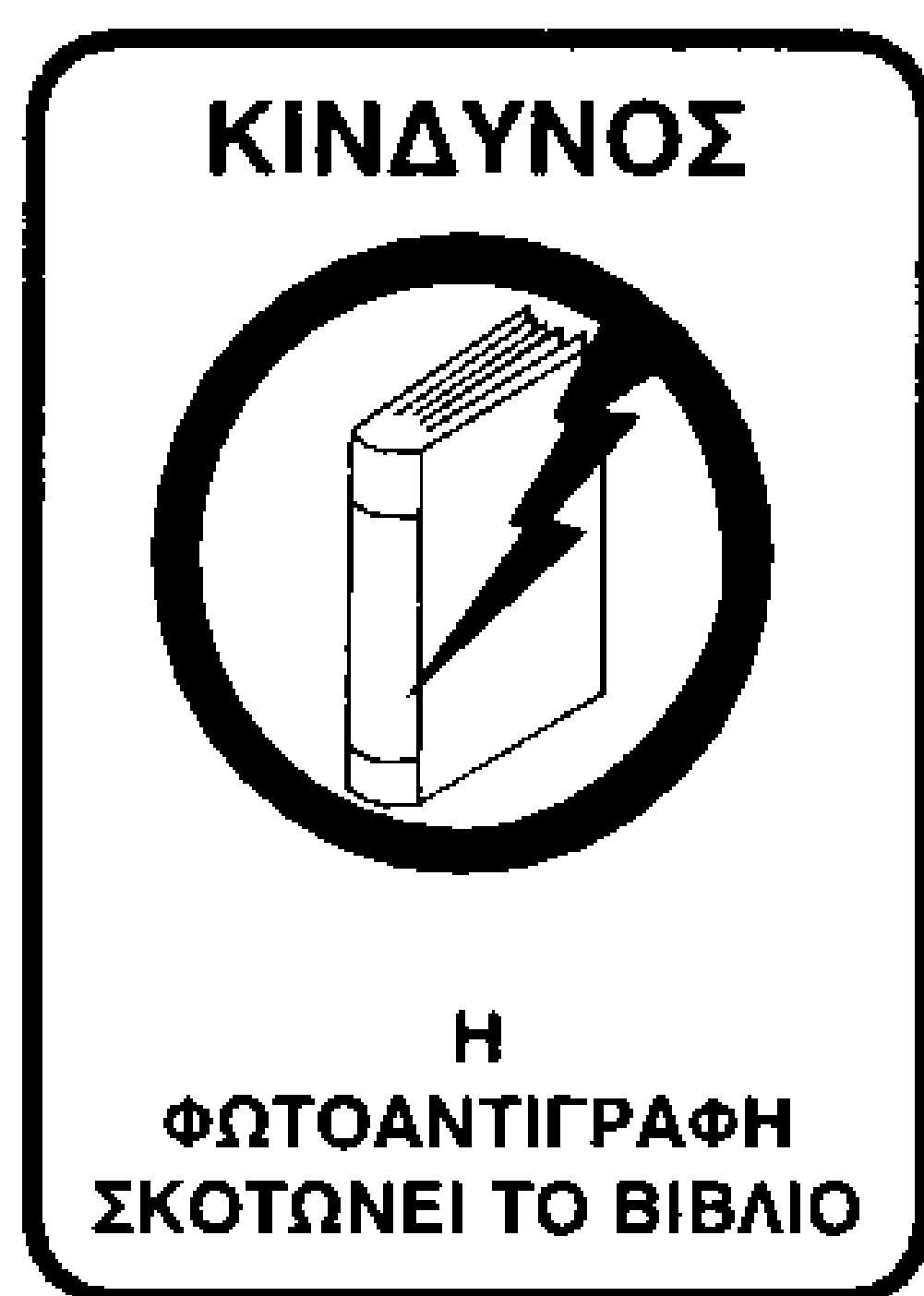
ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ "ΙΩΝ"

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΝ

Συμπληγάδων 7, 12131 Περιστέρι
τηλ: 210. 57.71.908, 210.57.68.853, Fax: 210. 57.51.438
e-mail address: ion_publ@hol.gr, <http://www.iwn.gr>

Βιβλιοπωλείο: Σόλωνος 85, 10679 Αθήνα
τηλ: 210. 33.87.570, Fax: 210.33.87.571



Ο Λογότυπος που εικονίζεται δίπλα χρειάζεται μια εξήγηση. Σκοπός τους είναι να συνεγείρει τον αναγνώστη πάνω στον κίνδυνο που παρουσιάζεται για το μέλλον της συγγραφής, ειδικότερα στο περιβάλλον των Τεχνικών και Επιστημονικών Εκδόσεων από τη μαζική ανάπτυξη της φωτοαντιγραφής.

Ο Κώδικας των Πνευματικών Δικαιωμάτων (Νόμοι 2121/93 και 2557/97) απαγορεύει την φωτοαντιγραφή χωρίς την άδεια των εχόντων τα δικαιώματα του βιβλίου.

Άρα αυτή η πρακτική η οποία είναι γενικευμένη σε Εκπαιδευτικά Ιδρύματα προκαλεί μια απότομη πτώση της αγοράς των βιβλίων και των περιοδικών σε σημείο που και για τους συγγραφείς η δυνατότητα δημιουργίας νέων έργων και εκδόσεων τους βρίσκεται σήμερα σε κίνδυνο. Υπενθυμίζουμε ότι κάθε αναπαραγωγή της παρούσης έκδοσης, μερική ή ολική, απαγορεύεται χωρίς την άδεια των δημιουργών της.

Σχέδια και Φωτογραφίες: Παιασιαμούλης Κώστας

Επεξεργασία Κειμένων και Σχεδίων: Ατελιέ Γραφικών Εκδοτικού Ομίλου «ΙΩΝ».

© 2005: - Εκδόσεις «ΙΩΝ» Στέλλα Παρίκου & ΣΙΑ Ο.Ε.

ISBN 960-411-516-2

Ο εκδοτικός οίκος έχει όλα τα δικαιώματα του βιβλίου. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του οποιουδήποτε τμήματος αυτής της εργασίας που καλύπτεται από τα δικαιώματα (copyright), ή η χρήση της σε οποιαδήποτε μορφή, ή με οποιονδήποτε τρόπο - γραφικό ή ηλεκτρονικό, ή μηχανικό, συμπεριλαμβανομένων των φωτοτυπιών, της μαγνητοφώνησης και των συστημάτων αποθήκευσης και αναπαραγωγής - χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Στην παρούσα μελέτη για το σχέδιο και το χρώμα, παρουσιάζονται κείμενα και διάφορες σκέψεις για την τέχνη της ζωγραφικής, καθώς επίσης και κάποιοι απλοί βασικοί κανόνες που θα βοηθήσουν αποτελεσματικά στη δημιουργία ενός σχεδίου και μιας χρωματικής μελέτης.

Παράλληλα με τις εικαστικές σπουδές και τα πολύ γνωστά έργα τέχνης, που παρουσιάζονται στο βιβλίο, παρατίθενται αποσπασματικά κάποια κείμενα και ρήσεις σημαντικών καλλιτεχνών και φιλοσόφων, χωρίς να έχουν άμεση και εμφανή αντιστοιχία με τις εικόνες.

Η συγκεκριμένη μελέτη δεν αποτελεί μια προσπάθεια παρουσίασης ενός πονήματος καθοδήγησης, με ανάλυση ενός συστήματος για τη ζωγραφική, αλλά είναι μια πολύ γενική μελέτη που αφορά στον προβληματισμό για τη δημιουργία στις εικαστικές τέχνες.

Θεωρώντας άλλωστε ότι κάποια πράγματα είναι γνωστά και ότι μπορεί κανείς να τα βρει σε όλα τα έντυπα σχετικά με τη ζωγραφική, δε θα κάνω ιδιαίτερη παρουσίαση σ' αυτά.

Βεβαίως, στα σημεία που κρίνεται αναγκαίο θα υπάρξουν πολλές σχετικές αναφορές και υποδείξεις, με σκοπό την καλύτερη και αποτελεσματικότερη χρήση διαφόρων βοηθημάτων και των αρχών της ζωγραφικής.

Επίσης, επαναλαμβάνω κάποια γνωστά και τετριμμένα πράγματα για κάθε σπουδαστή της ζωγραφικής, γιατί τα θεωρώ σημαντικά για την εμπέδωση των βασικών αισθητικών κανόνων της ζωγραφικής τέχνης.

Θέλω να πιστεύω ότι, ξεφυλλίζοντας κάποιος το βιβλίο αυτό, βλέποντας τις ζωγραφικές σπουδές και διαβάζοντας τις αναφορές και τα κείμενα, στο τέλος το βιβλίο θα πάρει μια μορφή και ένα σχήμα μέσα μας, που θα έχει έναν κοινό παρονομαστή, αυτόν της ζωγραφικής τέχνης, και θα βοηθήσει τον αναγνώστη στην κατανόηση της εικαστικής γλώσσας επί της ουσίας.



Μπουζιάνης. Σύνθεση, 1939 (Ακουαρέλα)

Η σπουδή της ζωγραφικής γλώσσας όπως και κάθε γλώσσας απαιτεί για την εκμάθησή της και τη γνώση της, πολύ χρόνο, ιδιαίτερη προσπάθεια, αφοσίωση και πολλή αγάπη.

Πρώτιστα πρέπει να μάθουμε και να γνωρίζουμε τα εργαλεία και το αλφάβητο αυτής της γλώσσας καθώς και το πώς τα χρησιμοποιούμε.

Η όλη προσπάθεια στην τέχνη της ζωγραφικής συνίσταται στο να μεταφέρουμε, στις δύο διαστάσεις του χαρτιού ή του τελάρου μας, θέματα από τον τρισδιάστατο χώρο, ερευνώντας καταγράφοντας και αποδίδοντας τις σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ τους.

Τέτοια στοιχεία αποτελούν οι αποστάσεις και οι θέσεις των διαφόρων μορφών και αντικειμένων που υπάρχουν μέσα στη σύνθεση, τα μεγέθη, τα σχήματα και οι διάφορες φόρμες που σχηματίζονται.

Επίσης, σημαντικότατο στοιχείο στη ζωγραφική είναι η απόδοση του φωτός, το οποίο τη στιγμή της παρατήρησης και της σχεδίασης, κάνει ορατά τα αντικείμενα με ένα συγκεκριμένο τρόπο στη θέση και στο περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται.

Στη ζωγραφική όμως μπορούμε να δημιουργήσουμε και να σχεδιάσουμε και φανταστικά θέματα, όπως επίσης και αφηρημένα.

Ένας πολύ καλός τρόπος για να αρχίσουμε τη μελέτη της ζωγραφικής, είναι να ξεκινήσουμε με σχεδιαστικές σπουδές που βασίζονται στην παρατήρηση της φύσης.

Αυτό είναι απαραίτητο, αλλά είναι πολύ δύσκολο και κουραστικό στην αρχή. Ωστόσο, αποτελεί το μόνο σίγουρο τρόπο που μπορεί να αποφέρει σωστά αποτελέσματα.

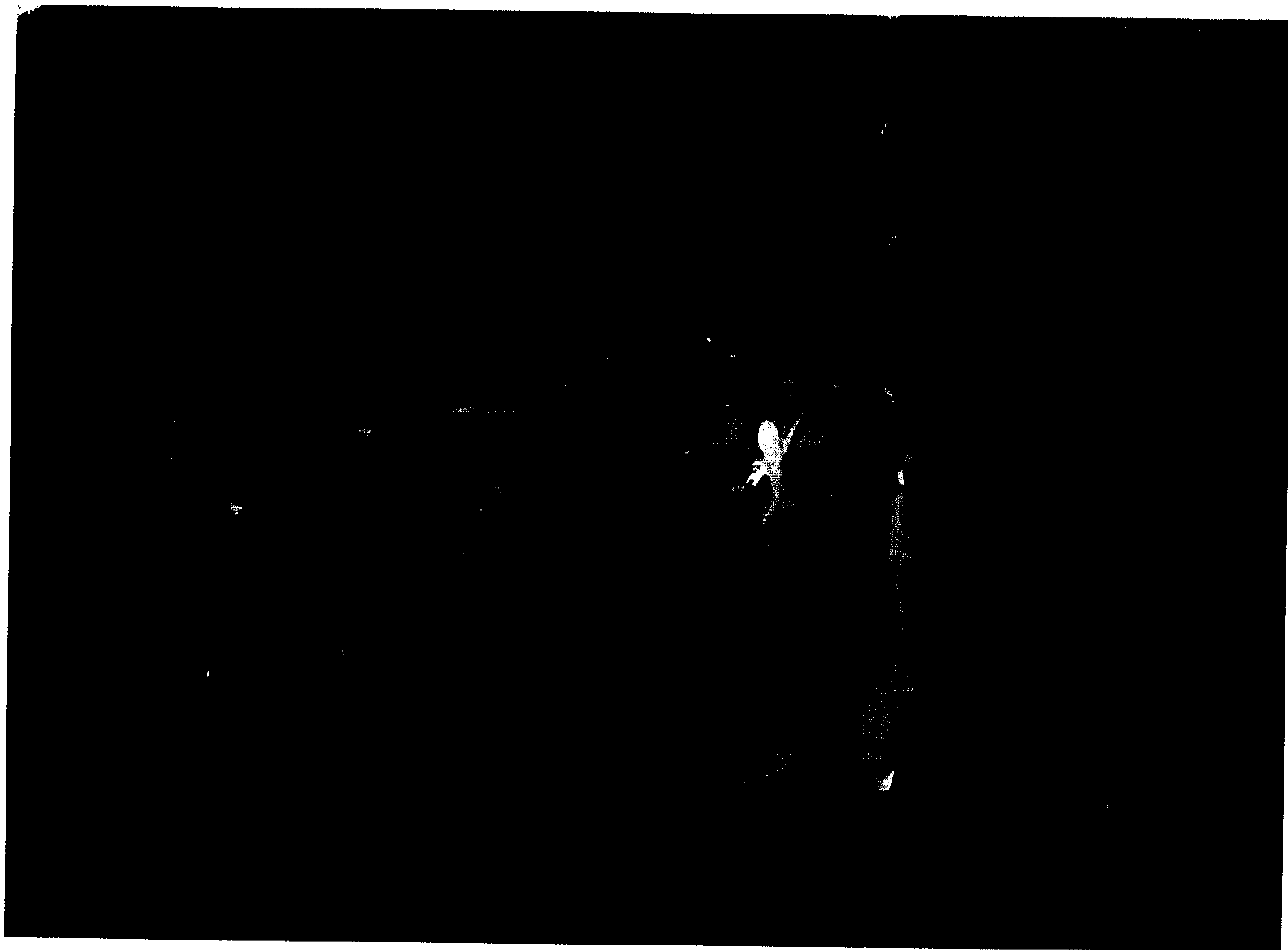
Έτσι, μπορούμε ευκολότερα να κατανοήσουμε και να αφομοιώσουμε τα στοιχεία και τη δομή αυτής της γλώσσας, αποκτώντας υπόβαθρο με γερά θεμέλια και τα απαραίτητα εφόδια που χρειαζόμαστε στη ζωγραφική ώστε να κάνουμε σωστή χρήση της.

Πολύ συχνά, σε χώρους και αίθουσες εκμάθησης της ζωγραφικής ακούγεται η φράση 'θέλω να εκφραστώ ελεύθερα', και ιδιαίτερα από άτομα που μόλις ξεκίνησαν να ασχολούνται με τη σπουδή της.

Αυτό ακούγεται και φαίνεται πραγματικά απλό και λογικό, αλλά κάτι τέτοιο είναι στην πραγματικότητα πολύπλοκο και δύσκολο.

Για να εκφραστεί κάποιος μέσ' από τη ζωγραφική, πρέπει να γνωρίζει τη γλώσσα της ζωγραφικής, ώστε να μπορεί να τη χρησιμοποιήσει σωστά και να πει κάποια πράγματα, και το κυριότερο, πρέπει να έχει αποκτήσει μέσ' από τη χρήση της, ζωγραφικά βιώματα και εμπειρία.

Μ' αυτόν τον τρόπο, θα μπορέσει να εκφράσει τέτοιες καταστάσεις και τις ζωγραφικές του εμπειρίες, πράγμα πολύ δύσκολο, ιδιαίτερα για κάποιον που δε διαθέτει τέτοιου είδους γνώσεις στην αρχή της προσπάθειάς του.



Σύνθεση με αντικείμενα (Ακρυλικό)

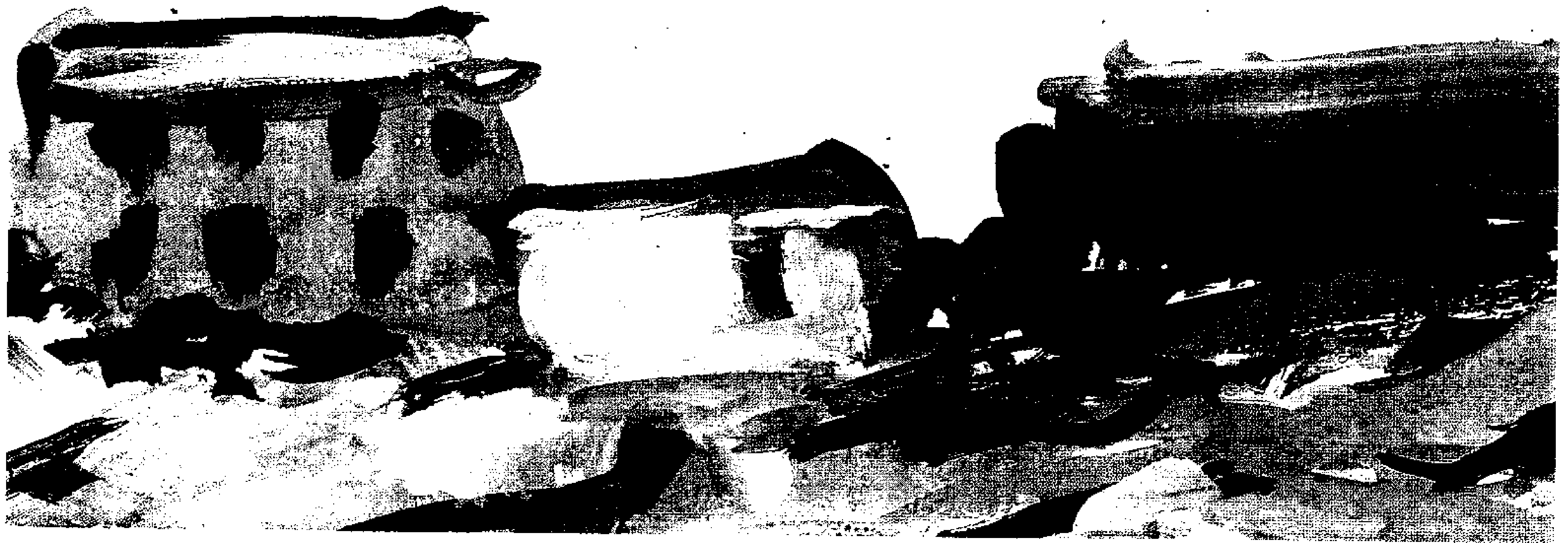
Μεγάλο εμπόδιο στο ξεκίνημα και στο αρχικό αυτό στάδιο των σπουδών μας, θα είναι η **λογική μας και η γνώση** που έχουμε αποκτήσει στο παρελθόν, για κάθε παριστάμενο αντικείμενο ή μορφή.

Η γνώση της μορφής των αντικειμένων, δηλαδή των διαστάσεων, των χρωμάτων, και άλλων χαρακτηριστικών ιδιοτήτων που διαθέτουν καθώς και τη χρήση τους δε μας επιτρέπει, όταν σχεδιάζουμε, να αναπαραστήσουμε αυτό που βλέπουμε, αλλά αυτό που γνωρίζουμε και ξέρουμε σε σχέση μ' αυτά.

Εάν, για παράδειγμα, θέλουμε να σχεδιάσουμε ένα ποτήρι που βρίσκεται πάνω σε ένα βάθρο,



Πικάσο. _Πορτρέτο του Βολάρ, 1915



Τοπίο στην Άνδρο (Τέμπερα)

Λίγο ψηλότερα από το επίπεδο στο οποίο βρισκόμαστε και σχεδιάζουμε, έχουμε τη διάθεση και την τάση να το παραστήσουμε σαν να βρίσκεται απέναντί μας ακριβώς όπως το ξέρουμε μέσ' από την καθημερινή του χρήση, αγνοώντας την έστω και ελάχιστη προοπτική αλλοίωση που παρουσιάζει λόγω της υπερυψωμένης θέσης στην οποία βρίσκεται τη συγκεκριμένη στιγμή.

Σ' αυτό το πρόβλημα και σε άλλα παρόμοια που θα συναντήσουμε στη μελέτη θεμάτων εκ του φυσικού, είναι αναγκαίο, πέρα από την αποστασιοποιημένη παρατήρησή μας, σημαντικότερο στοιχείο, να χρησιμοποιήσουμε και κάποια σχεδιαστικά **βοηθήματα**, όπως αυτά της **σχεδιαστικής βελόνας** και του **βαριδιού**, για την εύρεση και τη μέτρηση των αποστάσεων, των κλίσεων και των διάφορων αξόνων, του θέματός μας.

Θα πρέπει να μπούμε στη διαδικασία παρατήρησης και μέτρησης των μεγεθών και των σχέσεων που υπάρχουν στη σύνθεσή μας, με τη σκόπευση και την αναλυτική καταγραφή τους με τη βοήθεια της βελόνας.

Επίσης, χρησιμοποιώντας παράλληλα το βαρίδι, θα βρούμε εύκολα τους κάθετους άξονες που διατρέχουν και στηρίζουν το θέμα μας.

Αυτό θα συμβάλει αποτελεσματικά στην αποφυγή της εύκολης και πρόχειρης σχεδίασης του θέματος και προ παντός στην απόδοσή του χωρίς σχεδιαστικά λάθη.

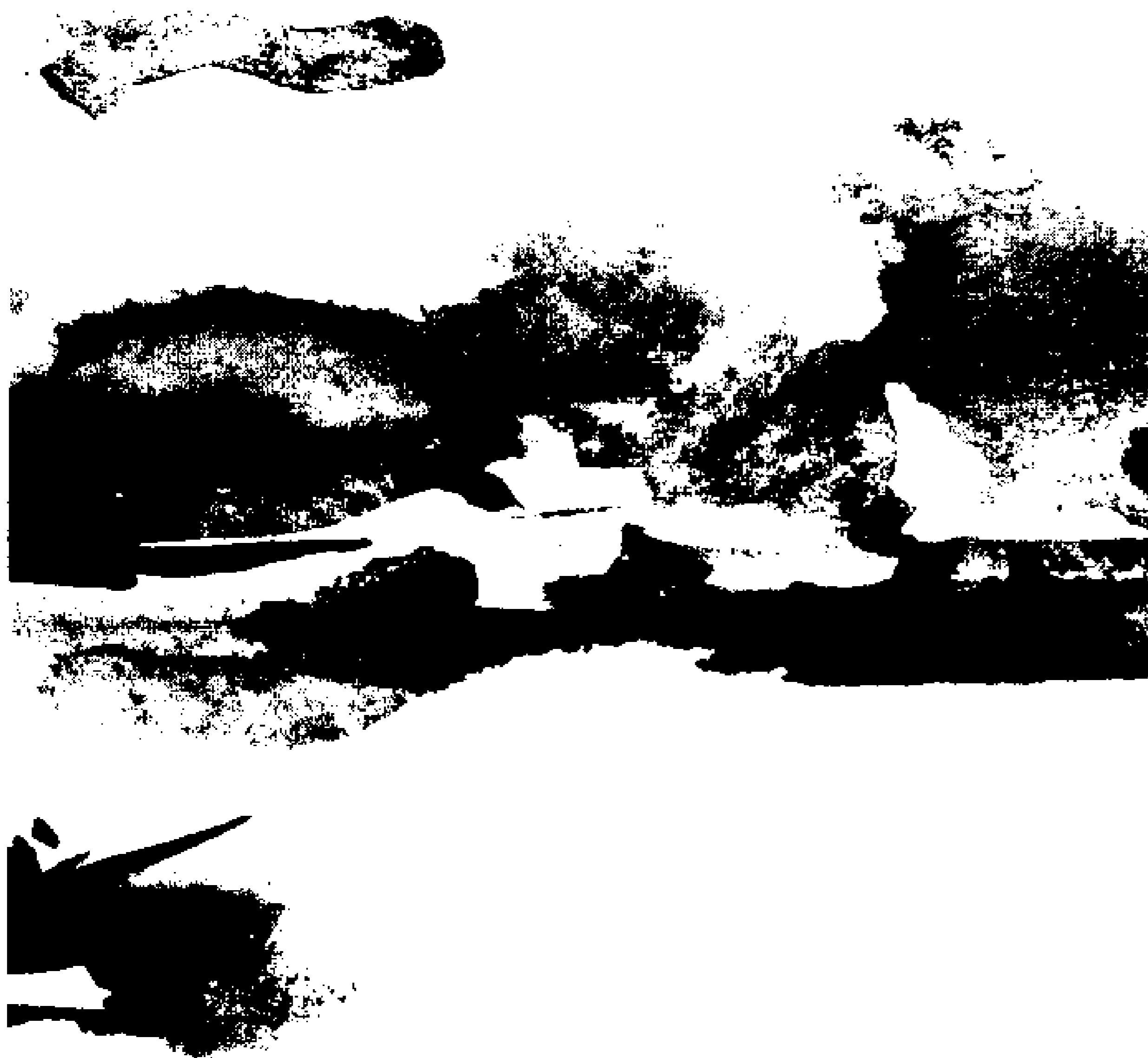
Η χρήση, λοιπόν, της βελόνας στην περίπτωση αυτή αποδεικνύεται πραγματικά ένα σπουδαίο βοήθημα και ένας τρόπος μηχανικής και αντικειμενικής παρατήρησης.

Δημιουργεί και εγκαθιδρύει, θα έλεγα, μια καινούργια σχέση ανάμεσα σ' εμάς και στα πράγματα που παρατηρούμε, κάνοντάς μας να ξεχωρίζουμε και να διακρίνουμε τα αντικείμενα που ξέρουμε, σε αντικείμενα που παρατηρούμε και σχεδιάζουμε τη συγκεκριμένη στιγμή, σαν να τα βλέπουμε πρώτη φορά.

Θα έλεγα καλύτερα ότι δημιουργεί ένα συνδετικό κρίκο ανάμεσα στον τρισδιάστατο χώρο της παρατήρησης και το διδιάστατο της σχεδίασης, ανάμεσα σ' αυτόν του αντικειμενικού και αληθινού και σ' αυτόν του λογικού και υποκειμενικού.



Χόπερ. Τοπίο, 1912 (Λάδι)



“Αν υπήρχε μόνο μία αλήθεια , δε θα ήταν δυνατόν να ζωγραφίζουμε εκατό πίνακες πάνω στο ίδιο θέμα”

Πικάσο

“Οποιος καταλαβαίνει πραγματικά την τέχνη της ζωγραφικής δεν αποδίδει καμιά σημασία σ’ αυτό που ονομάζουμε θέμα ενός πίνακα ”

Ρότζερ Φράν

“Η μεγαλύτερη αλλαγή στην ιστορία της τέχνης έγινε όταν η ζωγραφική εγκατέλειψε την προσπάθεια φωτογραφικής αναπαράστασης των αντικειμένων και προσανατολίστηκε στην απόδοση των αντικειμένων όπως φαίνονται”

H. Wolffin

“Η καλύτερη απόδειξη, που μπορεί να δώσει ο ζωγράφος για τον τρόπο, με τον οποίο ζωγραφίζει, είναι εκείνος που θα προκύψει από τα έργα του ”

Ματίς

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΝ

Συμπληγάδων 7, 12131 Περιστέρι
Τηλ.: 210/ 57 47 729, 210/ 57 68 853, Fax: 210/ 57 51 438
e-mail address: ion_publ@hol.gr, <http://www.iwn.gr>

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: Σόλωνος 85, 10679, Αθήνα
Τηλ.: 210/ 33 87 570, Fax: 210/ 33 87 571

ISBN:960-411-516-2



9 789604 115167